

RAAP-NOTITIE 1186

Plangebied Kleihoogt

Gemeente Berkel en Rodenrijs

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Loonbedrijf Grondverzet Eindhoven

Titel: Plangebied Kleihoogt, gemeente Berkel en Rodenrijs; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: juni 2005

Auteur: *drs. A. Müller*

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2005\BRKL\N01186-BRKL.doc

Projectcode: BRKL

Projectleider: drs. A. Müller

Projectmedewerkers: drs. C.R.C. Schamp & Y.E.M. Henk

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: niet van toepassing

Autorisatie: drs. P. Deunhouwer

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2005

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Loonbedrijf Grondverzet Eindhoven
- *aanleiding onderzoek*: verzoek vrijstellingsprocedure ex artikel 19, lid 1 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening
- *datum uitvoering veldwerk*: 8 juni 2005

Locatiegegevens

- *plangebied*: Kleihoogt (tegenover huisnr. 24)
- *toponiem*: Kleihoogt
- *kadastrale gegevens*: Gemeente Berkel en Rodenrijs, Sectie C, nr. 3334
- *plaats*: Berkel en Rodenrijs
- *gemeente*: Berkel en Rodenrijs
- *provincie*: Zuid-Holland
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 37F
- *plangebied in gebruik als*: grasland
- *oppervlakte plangebied*: 1,3 ha
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 9.1820/447.460
- *NAP-hoogte maaiveld*: 2,9 m -NAP

Voorgenomen bodemingrepen

De planontwikkeling voorziet in een bodemverstoring met een oppervlakte van 13.250 m² en een diepte van 2,0 m.

Doelstelling

Doel van het onderzoek is het vaststellen of in het plangebied (binnen 2,5 m -Mv) archeologische resten voorkomen of verwacht worden, die bedreigd worden door de voorgenomen bodemingrepen.

Onderzoeksvragen

1. Welke archeologische resten naar aard en datering worden in het plangebied verwacht (gespecificeerde archeologische verwachting)?
2. Is de in het veld vastgestelde bodemopbouw van het plangebied in overeenstemming met de verwachte bodemopbouw? Zo nee, dient hierdoor de archeologische verwachting aangepast te worden?
3. Wat is de mate van verstoring van de bodemopbouw in het plangebied en wat zegt dit over de kans op de aanwezigheid van intacte archeologische resten?

4. Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten/grotere vondstrijke nederzettingen?
5. Wat is globaal de waarde van eventueel aanwezige archeologische resten (aard, fysieke kwaliteit, datering, diepteligging en omvang) en wat zegt dit over hun behoudenswaardigheid?
6. In welke mate worden eventueel aanwezige archeologische resten bedreigd door de realisatie van de geplande bodemingrepen?

Het archeologisch vooronderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het vooronderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998).

RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; <http://www.cvak.org/php/kna22.php>).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart*: grensgebied tussen (zeekleigrond) kalkrijke leek-/woudeerdgronden en kalkarme poldervaaggronden (Stiboka, 1972)
- *geologie volgens geologische kaart*: Afzettingen van Duinkerke op Hollandveen op Afzettingen van Calais afgewisseld met Hollandveen (RGD, 1990). Het plangebied ligt aan de grens van een droogmakerij (TNO, 1993).

Archeologische gegevens

- *archeologische verwachting*: volgens de IKAW (ROB, 2000) geldt voor het plangebied een middelhoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Op de Cultuurhistorische Hoofdstructuur staat het plangebied afgebeeld als een zone met een redelijke tot grote kans op archeologische sporen (<http://www.chs.zuid-holland.nl>). In 2003 is een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart opgesteld (Kruidhof, 2003). Het plangebied staat daarop afgebeeld als een zone met een middelmatige archeologische verwachting. Deze verwachting is gebaseerd op het voorkomen van komafzettingen behorende tot de Afzettingen van Duinkerke.
- *ARCHIS-waarnemingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)*:
 - in plangebied: geen
 - in de directe nabijheid (< 300 m): geen

Historische gegevens

- *historische kaarten*: op historisch kaartmateriaal uit de 19de eeuw staat geen bebouwing afgebeeld (<http://www.dewoonomgeving.nl>; Wolters Noordhoff, 1990; Robas 1989)
- *historisch gebruik*: weiland.

Gespecificeerde archeologische verwachting

Op grond van de inventarisatie van archeologische, historische, bodemkundige en geologische gegevens gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd. Deze verwachting is gebaseerd op het voorkomen van komafzettingen behorende tot de Afzettingen van Duinkerke. Gezien de geologische situatie bevinden de meeste archeologische resten zich waarschijnlijk aan of onder het oppervlak

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: regelmatige verdeling over het onderzochte gebied.
- *gebruikt boormateriaal*: Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm.
- *totaal aantal boringen*: 12
- *minimaal geboorde diepte*: 2,5 m
- *maximaal geboorde diepte*: 4,0 m
- *boorbeschrijvingen*: onder andere conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989)
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlint
- *Z-coördinaten boringen*: niet bepaald.

Deze methode is geschikt voor het opsporen van vondstrijke nederzettingen. Deze methode is minder geschikt voor het opsporen van vondstarme nederzettingen en zeer lokale archeologische resten zoals graven en verkavelingsgreppels (Tol e.a., 2004).

Booronderzoek: resultaten

beschrijving laagopeenvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch en archeologisch): in het (gehele) plangebied komen van boven naar beneden de volgende lagen voor:

- 0-0,3 m –Mv: een uiterst siltige donker bruinrijze klei. Deze laag is geïnterpreteerd als bouwvoor.

- 0,3 m – 1,2m –Mv: een laag sterk tot uiterst siltige grijze klei met schelpgruis en roestvlekken. Deze laag is geïnterpreteerd als komafzettingen behorende tot de Afzettingen van Duinkerke. In boring 1 zijn in dit pakket enkele zandlagen waargenomen, wat mogelijk een aanwijzing is voor de aanwezigheid van een fossiele kreek in het oosten van het plangebied.
 - 1,2 m- 2,5m –Mv: een laag (donker)bruin veen. Deze laag is geïnterpreteerd als Hollandveen.
 - 2,5 m- 4,0 m- Mv; een laag matig siltige licht bruin-grijze klei. Deze laag is geïnterpreteerd als wadafzettingen behorende tot de Afzettingen van Calais.
- *mate van verstoring*: over het algemeen reiken de bodemverstoringen niet dieper dan de bouwvoor, alleen in boring 7 is de bodemopbouw tot 0,8 m –Mv verstoord.

In de Afzettingen van Duinkerke zijn geen archeologische indicatoren e.d. aangetroffen, hetgeen betekent dat er geen aanwijzingen zijn voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

1. Welke archeologische resten naar aard en datering worden in het plangebied verwacht (gespecificeerde archeologische verwachting)?

Op grond van de resultaten van het bureauonderzoek gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd.

2. Is de in het veld vastgestelde bodemopbouw van het plangebied in overeenstemming met de verwachte bodemopbouw? Zo nee, dient hierdoor de archeologische verwachting aangepast te worden?

De vastgestelde bodemopbouw komt overeen met de verwachte bodemopbouw. De bodemopbouw van het plangebied bestaat uit Afzettingen van Duinkerke op Hollandveen op Afzettingen van Calais.

3. Wat is de mate van verstoring van de bodemopbouw in het plangebied en wat zegt dit over de kans op de aanwezigheid van intacte archeologische resten?

Over het algemeen reiken de bodemverstoringen niet dieper dan de bouwvoor, alleen in boring 7 is de bodemopbouw verstoord tot 0,8 m –Mv. Op basis van deze gegevens is de archeologische verwachting onveranderd.

4. Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten/grotere vondstrijke nederzettingen?

Het veldonderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van vondstrijke nederzettingen.

Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van waardevolle archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen. De voorgenomen bodemingrepen kunnen, voor zover het de archeologische waarden betreft, zonder beperkingen worden uitgevoerd.

- *contactpersoon overheid:* drs. R.H.P. Proos

- *contactpersoon RAAP:* drs. A. Muller

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Kruidhof, C.N.**, 2003. Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart. Gemeente Berkel en Rodenrijs. *RAAP-rapport 914*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Rijks Geologische Dienst**, 1990. *Vereenvoudigde geologische kaart van Rotterdam en omgeving*, Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- ROB**, 2000. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie. Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat. Archeologische Monumentenkaart*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).
- ROBAS Producties**, 1989. *Historische Atlas Zuid-Holland. Chromotopografische Kaart des Rijks, schaal 1:25.000*. ROBAS Producties, Landsmeer.
- Stiboka**, 1972. *Bodemkaart Nederland, schaal 1 :50.000 blad 37 oost Rotterdam*, Stichting voor bodemkartering. Wageningen.
- Tol, A, P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-Rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau BV, Amsterdam.
- TNO, 1993**. *Geologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. kaartblad 37 Oost Rotterdam*. Nederlands Instituut voor toegepaste Geowetenschappen TNO, Haarlem.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990. *Grote Historische Atla van Nederlands, schaal 1:50.000. West-Nederland 1839-1859*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

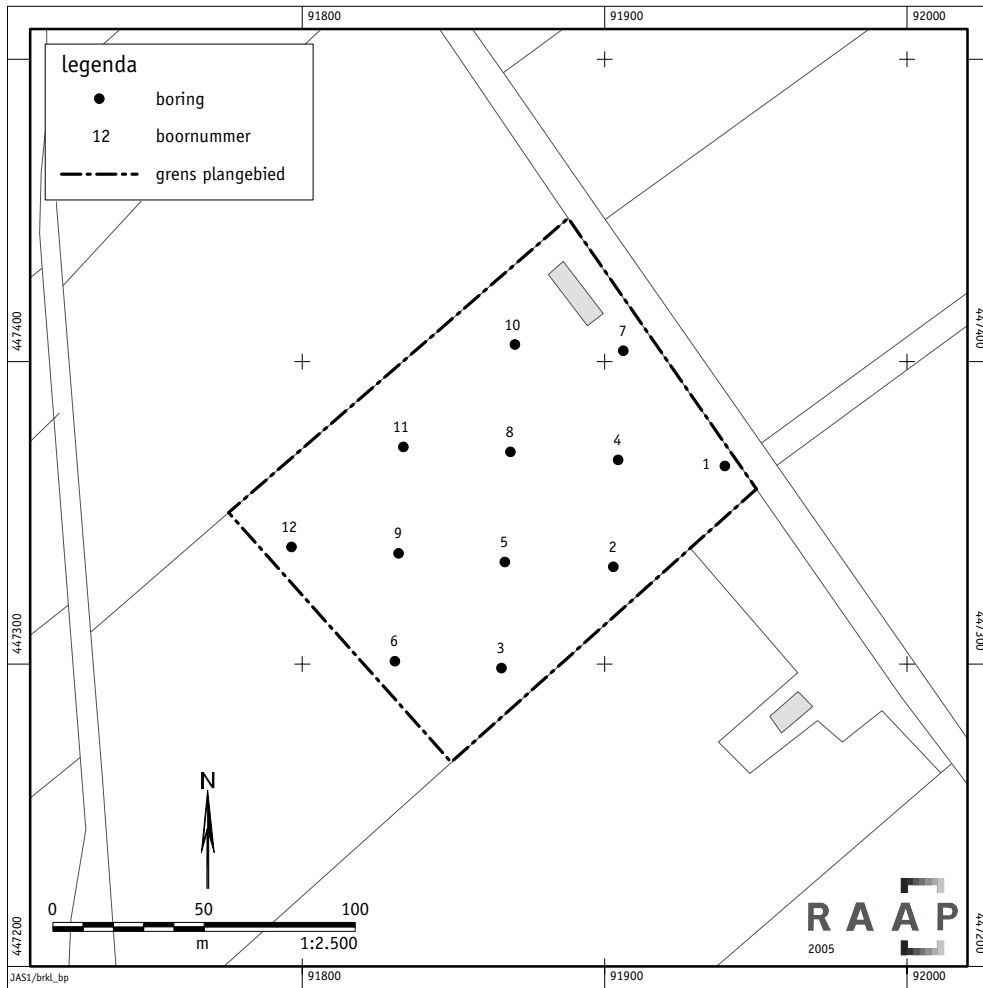
Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Boorpuntenkaart

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 1. Boorpuntenkaart.